

Αθήνα, 17 Ιουλίου 2026

ΑΝΑΦΟΡΑ

ΠΡΟΣ: *Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού
Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας*

Θέμα: **«Ανάγκη θερινής υποστήριξης παιδιών με βαρύ αυτισμό και σύνθετες αναπηρίες»**

Ο Ανεξάρτητος Βουλευτής Β2 Δυτικού Τομέα Αθηνών Γεώργιος Μανούσος καταθέτει, σύμφωνα με το άρθρο 125 του Κανονισμού της Βουλής, το συνημμένο υπόμνημα του Πανελλαδικού Σωματείου «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ», με το οποίο αναδεικνύεται το σοβαρό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν εκατοντάδες οικογένειες παιδιών με βαρύ αυτισμό και σύνθετες αναπηρίες κατά τη θερινή περίοδο.

Σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο υπόμνημα, μετά τη λήξη του σχολικού έτους μεγάλος αριθμός παιδιών με αυτισμό επιπέδου 3, χωρίς λειτουργικό λόγο και με αυξημένες ανάγκες υποστήριξης, παραμένει για σχεδόν τρεις μήνες χωρίς καμία οργανωμένη εκπαιδευτική ή υποστηρικτική δομή. Τα παιδιά αυτά, στις περισσότερες περιπτώσεις, δεν μπορούν να ενταχθούν σε ΚΔΑΠ, θερινές κατασκηνώσεις ή άλλα προγράμματα, καθώς οι υφιστάμενες δομές δεν διαθέτουν το απαιτούμενο εξειδικευμένο προσωπικό ούτε την αναγκαία αναλογία υποστήριξης.

Το Σωματείο επισημαίνει ότι η απότομη διακοπή της καθημερινής εκπαιδευτικής και θεραπευτικής ρουτίνας μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρή απορρύθμιση της συμπεριφοράς των παιδιών, αύξηση των κρίσεων, διαταραχές ύπνου και διατροφής, κοινωνική απομόνωση και απώλεια δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν με μεγάλη προσπάθεια κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Παράλληλα, οι οικογένειες καλούνται να επωμιστούν ένα δυσανάλογο βάρος, με αποτέλεσμα πολλοί γονείς να αδυνατούν να διατηρήσουν την εργασία τους ή ακόμη και να ανταποκριθούν στις στοιχειώδεις υποχρεώσεις της καθημερινότητας.

Με το υπόμνημά του, το Πανελλαδικό Σωματείο «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ» προτείνει, μεταξύ άλλων, την παράταση της λειτουργίας επιλεγμένων ειδικών σχολείων έως το τέλος Ιουλίου ή, εναλλακτικά, τη δημιουργία εξειδικευμένων θερινών δομών για παιδιά με βαρύ αυτισμό και σύνθετες αναπηρίες, καθώς και την επίσημη καταγραφή των παιδιών που μένουν κάθε καλοκαίρι χωρίς καμία υποστηρικτική υπηρεσία.

Επειδή η Πολιτεία οφείλει να διασφαλίζει την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών στην εκπαίδευση και στην αναγκαία υποστήριξη, αλλά και να στηρίζει ουσιαστικά τις οικογένειες που φροντίζουν άτομα με βαριές αναπηρίες,

παρακαλούνται οι κ.κ. Υπουργοί να εξετάσουν με ιδιαίτερη προσοχή το συνημμένο υπόμνημα, να ενημερώσουν τη Βουλή για τις ενέργειες στις οποίες προτίθενται να προβούν και να απαντήσουν στα ζητήματα που αυτό θέτει.

Επισυνάπτεται το υπόμνημα του Πανελλαδικού Σωματείου «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ».

Ο αναφέρων Βουλευτής

*Γεώργιος Μανούσος
Β2 Δυτικού Τομέα Αθηνών*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Προς: Τον Ανεξάρτητο Βουλευτή Β'2 Δυτικού Τομέα Αθηνών
κ. Γεώργιο Μανούσο

Από: Πανελλαδικό Σωματείο «ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ»
Εκπρόσωπος: Αναστασία Θεοδωροπούλου, Πρόεδρος

Θέμα: Θεσμοθέτηση θερινής λειτουργίας των ειδικών σχολείων ή δημιουργία εξειδικευμένων θερινών δομών για παιδιά με βαρύ αυτισμό και πολύ υψηλές ανάγκες υποστήριξης

Αξιότιμε κύριε Μανούσο,

Το Πανελλαδικό Σωματείο «**ΚΡΑΥΓΗ ΑμεΑ**», το οποίο εκπροσωπεί οικογένειες παιδιών, εφήβων και ενηλίκων με βαριά αναπηρία και ιδιαίτερα με βαρύ αυτισμό, σας καταθέτει το παρόν υπόμνημα και ζητά την κοινοβουλευτική σας παρέμβαση για ένα από τα σοβαρότερα και διαχρονικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι οικογένειές μας:

Την πλήρη διακοπή της εκπαιδευτικής και υποστηρικτικής καθημερινότητας των παιδιών από τα μέσα Ιουνίου έως τον Σεπτέμβριο, χωρίς να προβλέπεται κατάλληλη εναλλακτική δομή για όσα παιδιά, λόγω των αυξημένων αναγκών τους, δεν γίνονται δεκτά σε ΚΔΑΠ, ΚΔΗΦ, κατασκηνώσεις, κέντρα δημιουργικής απασχόλησης ή άλλα γενικά θερινά προγράμματα.

Ζητούμε:

1. Την παράταση λειτουργίας επιλεγμένων ειδικών σχολείων τουλάχιστον έως τις **31 Ιουλίου**.
2. Τη σταδιακή θεσμοθέτηση προγράμματος συνέχειας της υποστήριξης καθ' όλη τη θερινή περίοδο.
3. Όπου η λειτουργία σχολικών μονάδων δεν είναι εφικτή, τη δημιουργία ειδικών θερινών δομών για παιδιά με βαρύ αυτισμό.
4. Την πρόβλεψη εξατομικευμένης κατ' οίκον υποστήριξης για παιδιά που δεν μπορούν να ενταχθούν ούτε σε ολιγομελή θερινά προγράμματα.

1. Το σημερινό κενό στην Ελλάδα

Σήμερα τα ειδικά νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία ακολουθούν ουσιαστικά το ίδιο ημερολόγιο με τα σχολεία γενικής εκπαίδευσης. Η διδασκαλία στα δημοτικά σχολεία λήγει κατά κανόνα στις 15 Ιουνίου, ενώ και στα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης – ΕΕΕΕΚ το δεύτερο τετράμηνο ολοκληρώνεται με τη λήξη των μαθημάτων στις 15 Ιουνίου.

Το αποτέλεσμα είναι ότι παιδιά με:

- αυτισμό επιπέδου 3 και πολύ υψηλές ανάγκες υποστήριξης,
- απουσία λειτουργικού λόγου,
- νοητική αναπηρία,
- σοβαρές αισθητηριακές δυσκολίες,

- αυτοτραυματικές ή ετεροκαταστροφικές συμπεριφορές,
- τάση φυγής και αδυναμία αντίληψης κινδύνου,
- ανάγκη βοήθειας στη σίτιση, στην τουαλέτα και στην προσωπική φροντίδα,

παραμένουν επί σχεδόν τρεις μήνες αποκλειστικά στο σπίτι.

Οι περισσότερες συμβατικές θερινές δραστηριότητες δεν διαθέτουν το απαιτούμενο προσωπικό, τους κατάλληλους χώρους, την αναλογία προσωπικού προς παιδιά, τη νοσηλευτική κάλυψη ή την εκπαίδευση για να τα υποστηρίξουν με ασφάλεια.

Επομένως, η φράση «τα σχολεία κλείνουν για όλα τα παιδιά» δεν αποτυπώνει μια κατάσταση ίσης μεταχείρισης. Ένα παιδί τυπικής ανάπτυξης μπορεί να συμμετάσχει σε κατασκήνωση, αθλητικό πρόγραμμα, δημιουργική απασχόληση, διακοπές ή δραστηριότητες στην κοινότητα. Για πολλά παιδιά με βαρύ αυτισμό, **το κλείσιμο του σχολείου σημαίνει πραγματικό εγκλεισμό στο σπίτι**.

2. Η ρουτίνα στον βαρύ αυτισμό δεν είναι πολυτέλεια

Για πολλά παιδιά με βαρύ αυτισμό η σταθερή ρουτίνα αποτελεί βασικό μηχανισμό ασφάλειας και συναισθηματικής ρύθμισης.

Το σχολείο δεν προσφέρει μόνο διδασκαλία. Προσφέρει:

- σταθερή ώρα αφύπνισης και προετοιμασίας,
- προβλέψιμη μετακίνηση,
- οικεία πρόσωπα,
- δομημένο ημερήσιο πρόγραμμα,
- συστηματική εξάσκηση στην επικοινωνία και στην αυτοεξυπηρέτηση,
- σίτιση και προσωπική φροντίδα,
- κοινωνική επαφή,
- κινητική δραστηριότητα,
- πρόληψη και διαχείριση κρίσεων.

Η ξαφνική διακοπή αυτής της σταθερότητας μπορεί να προκαλέσει έντονη απορρύθμιση. Έρευνα για τις επιπτώσεις της διακοπής της σχολικής λειτουργίας έδειξε ότι οι γονείς αυτιστικών παιδιών ανέφεραν πολύ συχνότερα αρνητική επίδραση από τις αλλαγές στη ρουτίνα, ενώ συνολικά είχαν περισσότερο από τριπλάσια πιθανότητα να αναφέρουν αρνητικές αλλαγές στη συμπεριφορά του παιδιού τους σε σύγκριση με γονείς παιδιών τυπικής ανάπτυξης. Τα δεδομένα αυτά προέρχονται από έκτακτες σχολικές διακοπές και δεν ταυτίζονται απόλυτα με τις καλοκαιρινές διακοπές, επιβεβαιώνουν όμως πόσο σοβαρή μπορεί να είναι για ένα αυτιστικό παιδί η απότομη απώλεια δομής και υποστήριξης.

Αντίστοιχη μελέτη σε παιδιά που φοιτούσαν σε ειδικά σχολεία διαπίστωσε ότι η διακοπή της σχολικής λειτουργίας επηρέασε αρνητικά τη συναισθηματική ευημερία μέρους των μαθητών, επιβαρύνοντας παράλληλα σημαντικά τις οικογένειές τους.

3. Επιπτώσεις στο παιδί

Η πολύμηνη παραμονή στο σπίτι, χωρίς κατάλληλο πρόγραμμα, δεν αποτελεί ουδέτερη περίοδο «ξεκούρασης».

Σε παιδιά με πολύ υψηλές ανάγκες μπορεί να συνδέεται με:

- απώλεια ήδη κατακτημένων δεξιοτήτων,
- υποχώρηση στην επικοινωνία και στην αυτοεξυπηρέτηση,
- ανατροπή του ύπνου και όμως διατροφής,
- αύξηση στερεοτυπικών ή καταναγκαστικών συμπεριφορών,
- μεγαλύτερη συχνότητα και ένταση κρίσεων,
- αυτοτραυματισμούς ή επιθετικές αντιδράσεις,
- κοινωνική απομόνωση,
- μείωση όμως ανοχής όμως μετακινήσεις και όμως εξωτερικούς χώρους,
- δυσκολότερη και πιο επώδυνη επιστροφή στο σχολείο τον Σεπτέμβριο.

Όταν το παιδί επιστρέψει στο σχολείο, σημαντικό μέρος του χρόνου μπορεί να χρειαστεί για να αποκατασταθεί η προηγούμενη ρουτίνα και να επανέλθουν δεξιότητες που είχαν ήδη κατακτηθεί.

Συνεπώς, η Πολιτεία επενδύει επί εννέα μήνες σε εκπαιδευτικό προσωπικό, ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό, ειδικό βοηθητικό προσωπικό, μεταφορά και εξατομικευμένα προγράμματα, αλλά επιτρέπει στη συνέχεια ένα πολύμηνο κενό που μπορεί να ακυρώνει μέρος όμως προηγούμενης προσπάθειας.

5. Επιπτώσεις στη λειτουργικότητα όμως οικογένειας

Η φροντίδα όμως μη λεκτικού παιδιού με σοβαρά ξεσπάσματα, αυτοτραυματισμούς, ανάγκη συνεχούς επίβλεψης και περιορισμένη αυτοεξυπηρέτηση δεν μπορεί να εξισωθεί με τη συνηθισμένη φροντίδα όμως παιδιού κατά όμως σχολικές διακοπές.

Ο γονέας συχνά δεν μπορεί:

- να εργαστεί,
- να τηλεργαστεί,
- να μετακινηθεί χωρίς το παιδί,
- να εξυπηρετήσει ιατρικές ή προσωπικές υποχρεώσεις,
- να αφιερώσει χρόνο στα άλλα παιδιά όμως οικογένειας,
- να ξεκουραστεί ούτε για λίγες ώρες,
- να διατηρήσει στοιχειώδη κοινωνική ζωή.

Η συνεχής επιτήρηση μπορεί να απαιτεί δύο ενήλικες, ιδιαίτερα όταν το παιδί είναι σωματικά μεγάλωσωμο ή παρουσιάζει έντονη συμπεριφορά. Όταν όμως γονέας απουσιάζει στην εργασία, ο όμως μένει πρακτικά χωρίς καμία βοήθεια.

Η διεθνής έρευνα καταγράφει σαφή επίδραση του αυτισμού στην απασχόληση και στην παραγωγικότητα των γονέων. Σε μελέτη 1.461 οικογενειών, οι γονείς αυτιστικών παιδιών ήταν σημαντικά πιθανότερο να αντιμετωπίζουν ανεργία, μειωμένη απασχόληση ή προβλήματα παραγωγικότητας στην εργασία σε σχέση με οικογένειες παιδιών χωρίς αντίστοιχες ανάγκες.

Η απουσία θερινών υπηρεσιών οδηγεί συχνά:

- έναν γονέα —συνήθως τη μητέρα— σε παραίτηση ή αναγκαστική άδεια,
- σε απώλεια εισοδήματος και ασφαλιστικών δικαιωμάτων,
- σε αυξημένο κίνδυνο φτώχειας,
- σε εξάρτηση από επιδόματα και συγγενικά πρόσωπα,
- σε σοβαρή σωματική και ψυχική εξουθένωση,
- σε εντάσεις μεταξύ των μελών όμως οικογένειας,
- σε παραμέληση των αναγκών των αδελφών,
- σε αυξημένο κίνδυνο οικογενειακής κρίσης.

Το ζήτημα, επομένως, δεν αφορά μόνο την εκπαίδευση. Αφορά ταυτόχρονα την κοινωνική πολιτική, την εργασία, την προστασία όμως οικογένειας και την πρόληψη όμως ιδρυματοποίησης.

6. Δεν ζητούμε «φύλαξη» των παιδιών

Το αίτημά όμως δεν είναι να μετατραπούν τα ειδικά σχολεία σε χώρους απλής φύλαξης.

Ζητούμε τη δημιουργία όμως **Θερινού Προγράμματος Συνέχειας Εκπαίδευσης και Υποστήριξης**, με εξατομικευμένους στόχους, το οποίο θα περιλαμβάνει:

- διατήρηση όμως καθημερινής ρουτίνας,
- επικοινωνία και εναλλακτικά συστήματα επικοινωνίας,
- αυτοεξυπηρέτηση και προσωπική φροντίδα,
- ασφαλή σίτιση,
- αισθητηριακή ρύθμιση,
- κοινωνική συμμετοχή,
- κίνηση και δραστηριότητες σε εξωτερικό χώρο,
- διαχείριση συμπεριφοράς χωρίς κακοποιητικές πρακτικές,
- πρόληψη απώλειας δεξιοτήτων,
- σταδιακή προετοιμασία για την επάνοδο του Σεπτεμβρίου.

Το πρόγραμμα δεν χρειάζεται να αναπαράγει το συνηθισμένο αναλυτικό πρόγραμμα μαθημάτων. Πρέπει να είναι περισσότερο λειτουργικό, ευέλικτο, βιωματικό και προσαρμοσμένο όμως πραγματικές ανάγκες των παιδιών.

7. Διεθνή μοντέλα

Δεν ισχυριζόμαστε ότι σε όμως όμως χώρες παραμένουν ανοιχτά όλα τα ειδικά σχολεία ολόκληρο το καλοκαίρι. Υπάρχουν όμως χώρες που έχουν αναγνωρίσει θεσμικά ότι ορισμένα παιδιά με αναπηρία δεν μπορούν να μένουν χωρίς εκπαιδευτική και υποστηρικτική συνέχεια επί μήνες.

Ηνωμένες Πολιτείες – Extended School Year

Στις Ηνωμένες Πολιτείες προβλέπονται υπηρεσίες **Extended School Year – ESY**, δηλαδή ειδική εκπαίδευση και συναφείς υπηρεσίες πέρα από το κανονικό σχολικό έτος.

Οι υπηρεσίες παρέχονται:

- όταν η εξατομικευμένη ομάδα του παιδιού κρίνει ότι είναι αναγκαίες,
- σύμφωνα με το ατομικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα,
- χωρίς οικονομική επιβάρυνση της οικογένειας,
- χωρίς να επιτρέπεται ο αποκλεισμός συγκεκριμένων κατηγοριών αναπηρίας,
- και χωρίς η αρμόδια αρχή να μπορεί να περιορίζει αυθαίρετα το είδος, την ποσότητα ή τη διάρκεια της υποστήριξης.

Το αμερικανικό μοντέλο δεν προβλέπει ότι όλα τα ειδικά σχολεία λειτουργούν υποχρεωτικά όλο το καλοκαίρι. Αναγνωρίζει όμως μια κρίσιμη αρχή:

Η ανάγκη για θερινή εκπαιδευτική συνέχεια πρέπει να κρίνεται εξατομικευμένα και όχι να αποκλείεται οριζόντια για όλα τα παιδιά.

Ιρλανδία – Θερινό πρόγραμμα σε ειδικά σχολεία και κατ' οίκον εναλλακτική

Η Ιρλανδία εφαρμόζει επίσημο **Summer Programme** για μαθητές με σύνθετες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Για το 2026 προβλέπεται ότι:

- όλα τα σχολεία μπορούν να προσφέρουν θερινό πρόγραμμα σε μαθητές με σύνθετες ανάγκες,
- υπάρχει ειδικό πρόγραμμα για τα ειδικά σχολεία,
- τα ειδικά σχολεία μπορούν να προσλάβουν εκπαιδευτικούς και βοηθητικό προσωπικό ακόμη και εκτός του μόνιμου προσωπικού τους,
- μπορούν να αξιοποιηθούν φοιτητές σχετικών ειδικοτήτων, εργαζόμενοι κοινωνικής φροντίδας, νοσηλευτικής, προσχολικής αγωγής και φροντιστές,
- το ημερήσιο ωράριο στα ειδικά σχολεία είναι 10:00–14:00, με ειδική μισθολογική πρόβλεψη για το προσωπικό.

Εάν το σχολείο δεν υλοποιεί πρόγραμμα ή δεν μπορεί να προσφέρει θέση σε συγκεκριμένο παιδί, υπάρχει κατ' οίκον θερινό πρόγραμμα διάρκειας **10 ωρών την εβδομάδα για τέσσερις εβδομάδες**. Προβλέπεται ακόμη η δυνατότητα εγκεκριμένων ομαδικών προγραμμάτων από ιδιωτικούς παρόχους.

Η Ιρλανδία, επομένως, εφαρμόζει ένα μικτό σύστημα:

1. σχολικό θερινό πρόγραμμα,
2. εξωτερική πρόσληψη προσωπικού,
3. κατ' οίκον υποστήριξη όταν δεν υπάρχει διαθέσιμη σχολική θέση.

Αγγλία – Θεσμοθετημένες υπηρεσίες ανάπαυλας και δραστηριότητες διακοπών

Στην Αγγλία οι τοπικές αρχές έχουν θεσμική υποχρέωση να προβλέπουν υπηρεσίες **short breaks** για οικογένειες παιδιών με αναπηρία, ώστε οι γονείς να μπορούν να συνεχίσουν τη φροντίδα στο σπίτι και να την παρέχουν αποτελεσματικότερα. Οι υπηρεσίες μπορούν να περιλαμβάνουν ημερήσια, βραδινή, διανυκτερεύουσα και θερινή υποστήριξη, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Η φιλοσοφία του μοντέλου είναι διπλή: το παιδί αποκτά εμπειρίες, κοινωνική επαφή και δεξιότητες, ενώ η οικογένεια λαμβάνει αναγκαία ανάπαυλα από τη συνεχή φροντίδα.

7. Πρόταση εφαρμογής στην Ελλάδα

Προτείνουμε τη δημιουργία εθνικού προγράμματος με τίτλο:

«Θερινό Πρόγραμμα Συνέχειας Υποστήριξης Μαθητών με Βαρύ Αυτισμό και Σύνθετες Αναπηρίες»

Πρώτο επίπεδο: Λειτουργία ειδικών σχολείων έως 31 Ιουλίου

Να λειτουργεί τουλάχιστον ένα ειδικό σχολείο ανά καθορισμένη γεωγραφική περιοχή, με δυνατότητα συμμετοχής μαθητών και από γειτονικές σχολικές μονάδες.

Προτεινόμενο ωράριο:

09:00–14:00 ή 10:00–14:00, πέντε ημέρες την εβδομάδα.

Η συμμετοχή των παιδιών να είναι προαιρετική και να βασίζεται σε αίτηση της οικογένειας και εξατομικευμένη αξιολόγηση των αναγκών.

Δεύτερο επίπεδο: Θερινά Κέντρα Υποστήριξης κατά τον Αύγουστο

Σε περιοχές όπου δεν μπορεί να παραμείνει ανοιχτό το σχολείο, να λειτουργούν ειδικά θερινά κέντρα σε:

- κατάλληλα σχολικά κτίρια,
- δημοτικές δομές,
- Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας,
- πιστοποιημένους φορείς με εξειδίκευση στον αυτισμό.

Οι δομές πρέπει να δέχονται και παιδιά που εμφανίζουν δύσκολες συμπεριφορές, με το κατάλληλο προσωπικό και όχι να επιλέγουν μόνο τα περισσότερα λειτουργικά παιδιά.

Τρίτο επίπεδο: Κατ' οίκον υποστήριξη

Για τα παιδιά που:

- δεν μπορούν να μετακινηθούν,

- παρουσιάζουν σοβαρούς ιατρικούς κινδύνους,
- δεν αντέχουν ακόμη ομαδικό πλαίσιο,
- ή δεν βρίσκουν διαθέσιμη θέση,

να παρέχεται χρηματοδοτούμενη κατ' οίκον υποστήριξη συγκεκριμένων ωρών ανά εβδομάδα, από κατάλληλα εκπαιδευμένο επαγγελματία.

8. Στελέχωση χωρίς υποχρεωτική επιβάρυνση του υπάρχοντος προσωπικού

Αναγνωρίζουμε πλήρως το δικαίωμα των εκπαιδευτικών και του προσωπικού σε άδεια και ανάπαυση. Η πρόταση δεν πρέπει να στηριχθεί σε υποχρεωτική παράταση της εργασίας των ίδιων ανθρώπων.

Προτείνουμε:

- προαιρετική συμμετοχή με πρόσθετη αμοιβή,
- δημιουργία μητρώου ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών, ΕΕΠ και ΕΒΠ,
- πρόσληψη αναπληρωτών ειδικά για το θερινό πρόγραμμα,
- κυλιόμενες βάρδιες,
- δυνατότητα απασχόλησης επαγγελματιών και τελειόφοιτων σχετικών ειδικοτήτων υπό εποπτεία,
- πρόσθετη στελέχωση ανάλογα με τη βαρύτητα των περιστατικών,
- πρόβλεψη σχολικού νοσηλευτή όπου απαιτείται,
- διατήρηση της μεταφοράς των μαθητών,
- πλήρη εκπαίδευση σε ασφαλή και μη κακοποιητική διαχείριση κρίσεων.

Η Ιρλανδία ήδη χρησιμοποιεί αντίστοιχο μηχανισμό εξωτερικής προσέλκυσης εκπαιδευτικών, βοηθητικού προσωπικού, φοιτητών και φροντιστών για τα θερινά προγράμματα των ειδικών σχολείων.

9. Κριτήρια προτεραιότητας

Προτεραιότητα πρέπει να δίνεται σε μαθητές:

- με αυτισμό επιπέδου 3,
- χωρίς λειτουργικό λόγο,
- με σοβαρή νοητική αναπηρία,
- με αυτοτραυματισμούς, επιθετικότητα ή τάση φυγής,
- με μονογονεϊκή οικογένεια,
- με γονείς που εργάζονται,
- με γονέα ή αδελφό με αναπηρία ή σοβαρή ασθένεια,
- που δεν γίνονται δεκτοί σε καμία άλλη θερινή υπηρεσία,
- που κινδυνεύουν από απώλεια βασικών δεξιοτήτων,
- για τους οποίους υπάρχει τεκμηριωμένη ανάγκη διατήρησης σταθερής ρουτίνας.

Δεν πρέπει, όμως, η έντονη συμπεριφορά να αποτελεί λόγο αποκλεισμού. Αντίθετα, αποτελεί λόγο για **μεγαλύτερη και πιο εξειδικευμένη υποστήριξη**.

10. Θεσμική και δικαιωματική διάσταση

Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, την οποία η Ελλάδα έχει κυρώσει με τον ν. 4074/2012, αναγνωρίζει το δικαίωμα στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις και υποχρεώνει τα κράτη να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα ώστε τα άτομα με αναπηρία να αναπτύσσουν δεξιότητες ζωής και κοινωνικής συμμετοχής.

Η ίδια Σύμβαση προστατεύει το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία στην οικογενειακή ζωή και επιβάλλει την παροχή έγκαιρης και ολοκληρωμένης υποστήριξης προς τα παιδιά και τις οικογένειές τους.

Η απουσία οποιασδήποτε προσαρμοσμένης θερινής πρόβλεψης για τα παιδιά με τις βαρύτερες ανάγκες δημιουργεί ουσιαστική ανισότητα. Η ίση μεταχείριση δεν σημαίνει να κλείνουν όλες οι υπηρεσίες για όλους ανεξάρτητα από τις ανάγκες τους. Σημαίνει να παρέχονται οι αναγκαίες προσαρμογές, ώστε τα παιδιά με αναπηρία να μην αποκλείονται από την εκπαίδευση, την κοινωνική ζωή και την κοινότητα.

11. Αιτήματα προς τον κ. Γεώργιο Μανούσο

Ζητούμε από εσάς:

1. Να καταθέσετε το παρόν υπόμνημα ως **κοινοβουλευτική αναφορά**.
 2. Να καταθέσετε ερώτηση προς τα Υπουργεία:
 - ο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού,
 - ο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας,
 - ο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης,
 - ο Εσωτερικών,
 - ο και Υγείας.
 3. Να ζητήσετε τη σύσταση διυπουργικής ομάδας εργασίας με συμμετοχή:
 - ο γονέων,
 - ο σωματείων,
 - ο εκπαιδευτικών,
 - ο ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού,
 - ο επιστημόνων με εμπειρία στον βαρύ αυτισμό,
 - ο εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης.
 4. Να ζητήσετε πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος από το καλοκαίρι του **2027**, με προετοιμασία από το σχολικό έτος 2026–2027.
 5. Να ζητήσετε επίσημη καταγραφή:
 - ο πόσα παιδιά με βαριά αναπηρία παραμένουν χωρίς καμία θερινή υπηρεσία,
 - ο πόσα απορρίπτονται από ΚΔΑΠ και άλλες δομές,
 - ο πόσοι γονείς αναγκάζονται να διακόψουν ή να περιορίσουν την εργασία τους,
 - ο πόσες ειδικές σχολικές μονάδες διαθέτουν υποδομές που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν θερινά.
-

Προτεινόμενα ερωτήματα προς τους αρμόδιους υπουργούς

1. Προτίθεται η Κυβέρνηση να θεσμοθετήσει θερινό πρόγραμμα για μαθητές ειδικών σχολείων με βαρύ αυτισμό και σύνθετες αναπηρίες;
2. Θα εξεταστεί η παράταση της λειτουργίας επιλεγμένων ειδικών σχολείων έως τις 31 Ιουλίου, με προαιρετική και πρόσθετα αμειβόμενη συμμετοχή του προσωπικού;
3. Θα δημιουργηθούν εξειδικευμένες θερινές δομές για παιδιά τα οποία δεν γίνονται δεκτά σε ΚΔΑΠ, κατασκηνώσεις και υπάρχοντα προγράμματα;
4. Θα προβλεφθεί κατ' οίκον υποστήριξη όταν δεν είναι δυνατή η συμμετοχή σε σχολικό ή ομαδικό θερινό πρόγραμμα;
5. Ποιο υπουργείο έχει σήμερα την ευθύνη για την υποστήριξη των παιδιών με βαρύ αυτισμό κατά το διάστημα από τη λήξη των μαθημάτων έως την επανέναρξη του σχολικού έτους;
6. Υπάρχουν επίσημα στοιχεία για τον αριθμό των παιδιών με βαριά αναπηρία που μένουν χωρίς οποιαδήποτε υπηρεσία κατά τη θερινή περίοδο;
7. Προτίθεται η Πολιτεία να αξιοποιήσει ευρωπαϊκούς ή εθνικούς πόρους για την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος από το καλοκαίρι του 2027;

Επίλογος

Κύριε Μανούσο,

Τα παιδιά μας δεν σταματούν να έχουν αυτισμό στις 15 Ιουνίου. Δεν σταματούν να χρειάζονται επικοινωνία, ρουτίνα, ασφάλεια, προσωπική φροντίδα και κοινωνική επαφή.

Οι οικογένειές τους δεν μπορούν να αναλαμβάνουν μόνες τους, επί σχεδόν τρεις μήνες, μια φροντίδα που κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους απαιτεί ολόκληρη διεπιστημονική ομάδα.

Δεν ζητούμε να καταργηθούν οι καλοκαιρινές διακοπές. Ζητούμε να σταματήσει η Πολιτεία να αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο παιδιά με εντελώς διαφορετικές ανάγκες.

Για ένα παιδί με βαρύ αυτισμό, η συνέχεια της ρουτίνας δεν είναι πολυτέλεια. Είναι όρος ψυχικής σταθερότητας, ασφάλειας και διατήρησης της λειτουργικότητάς του.

Για την οικογένειά του, η ύπαρξη μιας κατάλληλης θερινής υπηρεσίας μπορεί να είναι η διαφορά ανάμεσα στη δυνατότητα να συνεχίσει να εργάζεται και να φροντίζει το παιδί της ή στην πλήρη οικονομική και ψυχική εξουθένωση.

Παρακαλούμε για την ανάληψη κοινοβουλευτικής πρωτοβουλίας και για συνάντηση μαζί σας, προκειμένου να σας παρουσιάσουμε αναλυτικότερα τις πραγματικές συνθήκες που βιώνουν οι οικογένειες.

Με εκτίμηση,

ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΚΡΑΥΓΗ ΑΜΕΑ
ΤΗΛ.